

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 3 maj 1909, kl. 12 midd.

*Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande
n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse
till Kungl. Maj:t angående rätt för arbetssökande
att i vissa fall färdas för nedsatt pris eller kost-
nadsfritt till ort, där anvisning å arbete erhållits.*

Uti en inom Andra Kammarerna af herr *Värner Rydén* väckt motion, n:o 183, har hemställts, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i hvilken utsträckning genom det allmännas försorg till priset nedsatta eller kostnadsfria resor å statens och enskilda järnvägar samt fartyg måtte kunna beredas sådana medlösa arbetare, som genom Sveriges offentliga arbetsförmedling erhållit arbetsanvisning å ort, som är aflägsset belägen från vistelseorten, samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill denna utredning kan föranleda.

*Motion och
ärendets be-
handling i
Andra Kam-
maren.*

Andra Kammarernas tredje tillfälliga utskott, till hvilket motionen hänvisats, har i afgifvet utlåtande anført följande:

»Den offentliga arbetsförmedlingen är i vårt land icke gammal. Den upptogs i några af våra stadssamhällen som en kommunal angelägenhet och sedan erfarenheter inhämtats angående dessa kommunala arbetsförmedlingsanstalters verksamhet, funno Kungl. Maj:t och Riksdagen år 1906 tiden vara inne att genom staten lämna dessa sträfvanden understöd i form af direkta anslag. Från och med 1906 har Riksdagen ock år efter

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 15 Häft. (N:o 15.)

år beviljat anslag till den offentliga arbetsförmedlingens understödjande. Under denna statens medverkan har den offentliga arbetsförmedlingen raskt utvecklats de senare åren, i det att uti samtliga landets större och i flertalet medelstora städer offentliga arbetsförmedlingsanstalter äro upprättade eller under upprättande. Och erfarenheterna angående dessa anstalters verksamhet äro, såvidt utskottet har sig bekant, i hög grad gynnsamma.

Än mera gagnelig för såväl arbetsgifvare och arbetare som för landets näringslif i dess helhet synes denna utveckling lofva att bli, sedan nu de olika arbetsförmedlingsanstalterna börjat träda i allt lifigare förbindelse med hvarandra. I flera län ha på landstingens initiativ länsförmedlingsanstalter upprättats, och genom kungl. kommerskollegii försorg har ett centraliseradt samarbete mellan samtliga anstalter i riket kommit till stånd. Genom dessa anordningar har frågan om den öfverflödiga arbetskraftens placering och tagande i bruk förts närmare sin lösning.

Gifvet är ju, att en lokal arbetsförmedling, hvars verksamhet är inskränkt till ett begränsadt område, svårigen skall finna placering för det öfverskott af arbetskraft, som vid vissa tillfällen i stor utsträckning uppstår. En arbetsförmedlingsanstalt på en större industriort, dit arbetare från landsorten tillströmma, skall ofta stöta på stora svårigheter, då den skall söka användning för de arbetare, som genom rubbningar i industrien blifva utan sysselsättning, med mindre möjligheter förefinnas att sprida dessa arbetare ut till andra vidsträckta orter.

Ett underlättande af omplacering af arbetare skulle otvifvelaktigt verka till förmån för jordbruksnäringen, där brist på arbetskraft under senare åren gjort sig alltmera kännbar, och flera berättelser från arbetsförmedlingsanstalterna visa, att den största grupp af arbetare, som förmedlingen gällt, varit jordbruksarbetare. För att emellertid en sådan omplacering af arbetare lämpligt skall kunna ske, torde oundgängligen erfordras, att arbetsförmedlingsanstalterna äga tillgängliga medel för betäckande af resekostnaderna för de arbetare, som skola beredas sysselsättning på annan ort och som sakna nödiga medel för resan. Rätt ofta existerar nämligen det förhållandet, att den arbetslöse själf saknar medel att betäcka resekostnaderna, och arbetsgifvaren torde vara obenägen att på förhand genom utlägg förbinda sig till utgifter, innan arbetaren inträdt i anställning.

Den offentliga arbetsförmedlingen här i landet ombesörjes i regel af kommuner och landsting, och denna anordning är utan tvifvel riktig och välbetänkt, så länge det gäller att ordna dessa förhållanden inom kommunen eller mindre arbetsområden, men med fullt fog bör man kunna

ifrågasätta, att staten skall träda hjälpare emellan, då det gäller utjämnandet af förhållandet inom större områden af arbetsmarknaden.

Utskottet delar alltså motionärens mening, att staten bör bidra med medel för att bereda medellösa arbetssökande till priset nedsatta eller kostnadsfria resor vid erhållande af arbete å ort, som är aflägst belägen från vistelseorten, en uppfattning, som till fullo delas jämväl af föreståndarne för i landet befintliga arbetsförmedlingsanstalter.

Beträffande det sätt och de villkor, hvarpå angifvet understöd må kunna lämnas, anser utskottet ej lämpligt att framkomma med något förslag, ty om Riksdagen i denna fråga skulle aflåta en skrivelse till Kungl. Maj:t, bör den utredning, Kungl. Maj:t kommer att föranställa, läggas till grund härför, men har utskottet särskildt ur kontrollsynpunkt såsom en lämplig anordning tänkt sig, att staten såsom bidrag till arbetsförmedlingsanstalterna för fria resor eller bidrag till resekostnaderna åt däraf behöfvande arbetare, som erhållit anställning å annan ort, lämnade någon del af anstalternas bokförda utgifter för detta ändamål.

Med stöd af hvad sålunda i frågan blifvit anfördt, får utskottet hemställa, att Andra Kammaren för sin del behagade besluta,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i hvilken utsträckning genom det allmännas försorg till priset nedsatta eller kostnadsfria resor å statens och enskilda järnvägar samt fartyg måtte beredas sådana medellösa arbetare, som genom Sveriges offentliga arbetsförmedling erhållit arbetsanvisning å ort, som är aflägst belägen från vistelseorten, samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill denna utredning kan föranleda.»

Hvad utskottet sålunda föreslagit, har af Andra Kammaren godkänts.

Andra Kammarens beslut har delgifvits Första Kammaren, som hänskjutit ärendet till sitt första tillfälliga utskott.

Såsom här ofvan anförts, har arbetsförmedlingen i vårt land börjat såsom en kommunal angelägenhet. Sedan år 1906 lämnar emellertid statsverket jämväl understöd till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket. För närvarande är härtill anvisadt ett förslagsanslag af 15,000 kronor. Villkoren för erhållande af statsanslag äro bestämda genom kungl. kungörelsen den 23 oktober 1908.

*Utskottets yt-
rande.*

Att i en del fall det kan vara lämpligt och behöfligt för de lokala arbetsförmedlingsanstalterna att särskildt genom lämnande af förskott sätta arbetssökande i tillfälle att färdas till annan ort, där arbete kan erhållas,

lärer icke kunna bestridas. Vål kan man icke däraf förvänta, att industri- och handtverksarbetare, som gå sysslösa, skulle i någon större utsträckning vända sig till jordbruksarbete, som kunde beredas dem, men man skulle nog i flera fall kunna inom hvarje särskildt arbetsfält för sig utjämna förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på arbete å olika orter.

Understöd för arbetares förflyttning från ort till annan synas icke lämpligen böra lämnas därigenom att respektive kommunikationsföretag, vare sig statens eller än mindre privatas, skulle direkt genom kostnadsfria resor eller resor till nedsatta pris understödja arbetssökandes förflyttning från ort till annan. Kostnaderna härför i den mån de icke blifva ersatta af vederbörande arbetsgifvare eller arbetstagare böra gifvetvis anses såsom en den offentliga arbetsförmedlingens utgift och bestridas i samma ordning som andra utgifter för denna.

Då genom kommerskollegiums försorg centraliseradt samarbete mellan landets arbetsförmedlingsanstalter redan kommit till stånd och sammanträden inför vederbörande i kommerskollegium mellan ombud för dessa anstalter ägt rum i och för ett ändamålsenligt ordnande af arbetsförmedlingen och dylika sammanträden helt visst äfven framdeles komma att hållas, anser utskottet, att man bör afvakta, huruvida man inom kommerskollegium eller inom de särskilda arbetsförmedlingsanstalterna kan finna öfvertygande skäl tala för behovet af understöd från det allmänna, speciellt i förevarande hänseende. Om så skulle blifva fallet, kan man säkerligen förvänta, att kommerskollegium eller anstalternas styrelser ej skola underlåta att inkomma med vederbörlig framställning om medel till behovets afhjälpan samt därvid framlägga utredning af frågan och förslag till dess lösning på ändamålsenligaste sätt. En dylik framställning hos Kungl. Maj:t lärer ock säkerligen vinna skäligt beaktande.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Första Kammaren icke måtte biträda Andra Kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 29 april 1909.

På utskottets vägnar:

JULIUS JUHLIN.